

Redovisning av LUM

Djärva initiativ
Spånga-Tensta
stadsdelsförvaltning

Projektets namn Djärva initiativ
Beviljat belopp 300 000 kr
År 2021
Stadsdelsförvaltningens namn, avdelning/enhet Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, avdelning äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa
Kontaktperson för projektet, namn, e-post, tfn Moa Edin, moa.edin@stockholm.se , 08-50803305
Ansvarig avdelnings-/enhetschef, namn, befattning Margareta Ericson, avdelningschef ☒ Kryss i rutan intygar att projektet har genomförts enligt beslut om projektplan och budget. ☐ Kryss i rutan innebär att projektet inte har gjort av med samtliga beviljade medel. Följande summa ska betalas/har betalats tillbaka till Socialförvaltningen: _____ kr. Undertecknad av I Stockholm den 2022-02-24 Margareta Ericson _____ namnförtydligande

Ekonomisk redovisning

Rapporten ska avse beräknade intäkter och kostnader för projektperioden.

Intäkter

Beviljat belopp från socialnämnden	300 000 kr
Egen insats	298 000 kr
Övriga intäkter	0 kr
Summa	298 000 kr

Kostnader

Personalkostnader inkl. sociala avgifter	298 000 kr
Administrativa kostnader (möteslokaler, förtäring, telefon)	0 kr
Utbildningskostnader (föreläsare, material) HBTQ utbildning	0 kr
Övriga kostnader	0 kr
Summa	298 000 kr

Skicka ett inscannat undertecknat exemplar av redovisningen till
Socialförvaltningens funktionsbrevlåda fou.sof@stockholm.se

Eventuella frågor besvaras via fou.sof@stockholm.se

Redovisning lämnas senast 28 februari nästföljande år.

SAMMANFATTNING

Djärva initiativ är en förstudie som har haft som målsättning att ta fram förslag på hur Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings kan utveckla insatser och arbetssätt för att fler unga med psykiska funktionsnedsättningar kan komma ut i sysselsättning, arbete eller studier. Djärva initiativ har haft tre delsyften: att genomföra en kartläggning av de aktörer som kommer i kontakt med målgruppen genom sysselsättnings- eller arbetsmarknadsinsatser, att identifiera hur det uppsökande arbetet mot målgruppen ser ut samt hur det är organiserat i staden samt bidra med kunskapsunderlag och förslag på hur arbetet kan tas vidare.

Förstudien har pågått från september 2021 till januari 2022. Djärva initiativs projektgrupp har bestått av fem medarbetare från socialpsykiatri och ekonomiskt bistånd. Metoden för genomförandet har varit att ta fram casebeskrivningar, omvärldsbevaka med utgångspunkt i casebeskrivningarna, skapa processmodelleringar utifrån casen och sammanställa svagheter och styrkor i processerna i workshopform.

Kartläggningen av aktörerna samt formerna för det uppsökande arbetet har sammanställts i ett introduktionsmaterial som riktar sig till biståndshandläggare och socialsekreterare inom förvaltningen. Materialet riktar sig särskilt mot nyanställd personal som ännu inte hunnit skaffa sig en överblick över de aktörer som samverkar kring målgruppen unga med psykiska funktionsnedsättningar.

De behovsområden som har identifierats i processmodelleringarna har resulterat i ett antal förslag om hur arbetet med att förbättra stödet till unga med psykiska funktionsnedsättningar kan tas vidare inom förvaltningen. Förslagen rör kartläggning av insatser inom region västerort, målgruppsinventering, involvering av socialpsykiatri i det uppsökande arbetet mot målgruppen UVAS, fortsatta satsningar på samverkan, utveckling av förrehabiliterande insatser för målgruppen samt ett förslag på genomförande av pilotverksamhet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Sammanfattning_____
2. Bakgrund_____
3. Syfte_____
4. Avgränsning_____
5. Metod och material_____
6. Resultatredovisning_____
- 6.1 Strategiskt värde för staden som helhet_____
- 6.2 Jämställdhet_____
7. Slutsatser och förslag_____
8. Referens, källor_____
9. Bilagor_____

Slutrapport för Djarva initiativ

Februari, 2022

Dnr: Ange dnr här.**Utgivare:** Socialförvaltningen**Kontaktperson:** Moa Edin

Detta projekt har finansierats med FoU-medel från Socialförvaltningen i Stockholms stad

BAKGRUND

Unga med psykisk ohälsa och psykiska funktionsnedsättningar är en mycket heterogen grupp med olika förutsättningar och behov. Målgruppen förekommer inom olika delar av socialtjänstens verksamhetsområden så som ekonomiskt bistånd, beroendeenheter, barn och ungdom, socialpsykiatri och funktionsnedsättning. Gemensamt för målgruppen är att unga med psykisk funktionsnedsättning är en av de särskilt utsatta grupperna med svag förankring på arbetsmarknaden. Personer med psykiska funktionsnedsättningar har svårt att gå från en subventionerad anställning till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden och de har svårt att stå sig i konkurrensen om arbete då många i målgruppen saknar fullgjord gymnasieutbildning, körkort och saknar möjlighet att arbeta heltid.¹

Inom gruppen unga som varken arbetar eller studerar, UVAS, är personer som har ersättning för funktionsnedsättning, de som har psykisk ohälsa och personer som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar några av de grupper som löper risk att hamna i ett långvarigt utanförskap. Unga med aktivitetsersättning via Försäkringskassan utgör en betydande del av målgruppen UVAS och det är den grupp som möter störst svårigheter att ta sig ut ur situationen att varken arbeta eller studera.²

I Stockholms stad har arbetsmarknadsnämnden huvudansvaret för arbetsmarknadsinsatser. Ansvaret delas med stadsdelsnämnderna. Personer inom målgruppen kan även ha insatser via andra huvudmän som Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och hälso- och sjukvården. Samordningsförbundet Stockholms stad, FINSAM, är den part som ska överbygga de glapp som finns mellan de olika aktörernas ansvar och kompetensområden där individen riskerar att inte få det stöd som behövs.

Då ansvaret för arbetsmarknads- och arbetsrehabiliterande insatser för målgruppen är fördelat på flera olika huvudmän inom stad, region och kommun har det funnits ett behov av att öka kunskapen lokalt i Spånga-Tensta om de olika aktörerna och deras ansvarsområden för att kunna identifiera hur nämnden ska utveckla de verksamheter och insatser som faller under nämndens ansvar.

HELHETSSYN OCH SAMORDNING - FUNKTIONSHINDERINSPEKTÖRERNAS GRANSKNING

Under 2019 genomförde stadens funktionshinderinspektörer en granskning av stödet till enskilda 18-30 år inom socialpsykiatri.³ Spånga-Tensta var en av fyra nämnder som ingick i granskningen. I granskningsrapporten framhöll funktionshinderinspektörerna att arbetet kring den yngre målgruppen behövde stärkas, dels genom att säkerställa att nämndens sysselsättningsverksamhet har en tydlig arbetsinriktning, dels genom att samverka i högre utsträckning med huvudmän och aktörer som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Funktionshinderinspektörernas resultatrapport blev ett startskott för nämndens fortsatta utvecklingsarbete kring sysselsättning för målgruppen och en utgångspunkt för ansökan om lokala utvecklingsmedel för genomförandet av en förstudie.

LOKAL NÄRVARO PÅ JÄRVA

En av utgångspunkterna för Djärva initiativ har varit att det har saknats arbetsrehabiliterande eller arbetsinriktade verksamheter för unga med psykiska funktionsnedsättningar på Järvaområdet. I staden som helhet finns anpassade verksamheter så som Alfa, IWork och samordningsförbundet FINSAM:s

¹ Socialstyrelsen. *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*, 2019.

² Statens offentliga utredningar. *Det handlar om oss – unga som varken arbetar eller studerar* (SOU 2017:9). Delbetänkande av Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar.

³ Stockholms stad. *Helhetssyn och samordning – stödet för enskilda 18 till 30 år aktuella inom socialpsykiatri*. Funktionshinderinspektörer 2019.

aktivitetsplats men det är tydligt att våra invånare inte tar del av de insatser som finns. Det har också varit tydligt att det finns ett behov av att utveckla det uppsökande arbetet mot unga med psykiska funktionsnedsättningar då det är en målgrupp som förvaltningen har svårt att nå.

SYFTE

Det övergripande syftet har varit att genomföra en förstudie för att utveckla nämndens insatser och arbetssätt för att fler unga med psykisk funktionsnedsättning kan komma ut i sysselsättning, arbete eller studier. Förstudiens syfte är att:

- genomföra en kartläggning av de aktörer som kommer i kontakt med målgruppen genom sysselsättnings- och arbetsmarknadsinsatser.
- identifiera hur det uppsökande arbetet mot målgruppen ser ut samt hur det är organiserat i staden
- bidra med kunskapsunderlag och förslag på hur nämnden ska ta arbetet med att förbättra stödet till sysselsättning för målgruppen vidare under 2022

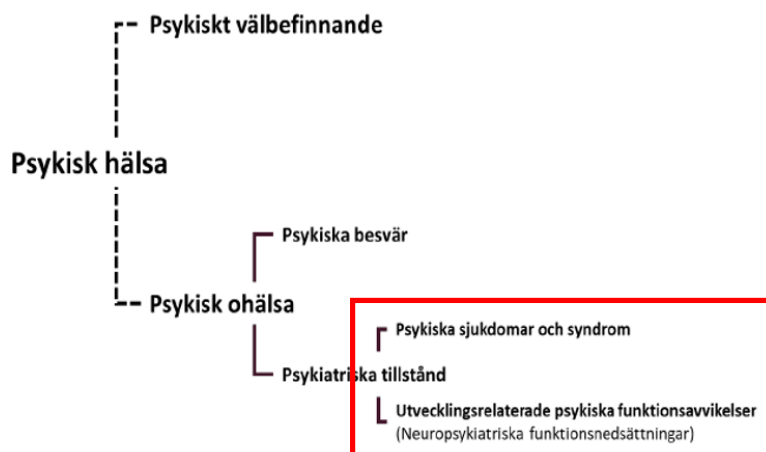
AVGRÄNSNING

Målgruppen för Djärva initiativ är personer mellan 18-30 år som har psykiska funktionsnedsättningar och som saknar sysselsättning, arbete eller studier. Unga med psykiska funktionsnedsättningar är en svårdefinierad målgrupp och den återfinns inom flera av stadsdelsnämndens verksamhetsområden så som beroendeenhet, ekonomiskt bistånd, barn och unga, socialpsykiatri och funktionsnedsättning. Två verksamhetsområden har varit representerade i arbetet med Djärva initiativ – ekonomiskt bistånd och socialpsykiatri. Beroendeenheten i Spånga-Tensta erbjuder arbetsträning som en del av missbruksbehandlingen. Det är en rehabiliteringsinsats under en begränsad period som kan övergå i Jobbtorgsinsats eller offentligt skyddad anställning (OSA). Djärva initiativ har inte involverat dessa insatser inom förstudien.

Målsättningen för Djärva initiativ har varit att identifiera de olika aktörer som kommer i kontakt med målgruppen, oavsett om det är socialpsykiatri eller ekonomiskt bistånd som ansvarar för eventuella insatser. Förstudien har därför tillåtit en öppen definition av begreppet psykisk funktionsnedsättning för att även inkludera den målgrupp som förekommer inom ekonomiskt bistånd – det vill säga de unga som har någon form av uppenbar psykisk ohälsa eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning men där en diagnos från hälso- och sjukvården ännu saknas. Inom projektgruppen har det dock gjorts tydligt att den målgrupp som har avsetts inte har varit de personer som lider av psykiska besvär, det vill säga de besvär som är av mer övergående karaktär och är mindre komplexa än psykiatriska tillstånd.

Modellen nedan visar ett exempel på hur begreppen inom området psykisk hälsa förhåller sig till varandra.⁴ Den röda ramen visar på den målgrupp som varit aktuell för Djärva initiativ.

⁴ Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Sveriges kommuner och regioner. *Begrepp inom området psykisk hälsa*. Version 2020.

METOD OCH MATERIAL

Förstudien Djärva initiativ har pågått under perioden september 2021 till och med januari 2022. Merparten av projektgruppsmötena och omvärldsbevakningen har skett digitalt med anledning av den pågående pandemin.

STYR- OCH ARBETSGRUPP

Beställare av förstudien är avdelningschef för äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa inom Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning. Djärva initiativs styrgrupp har, förutom beställaren av förstudien, bestått av enhetschefer för beställare och utförare inom socialpsykiatri samt enhetschef för ekonomiskt bistånd.

En projektgrupp bildades bestående av fem medarbetare och biträdande chefer från två avdelningar inom Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning; avdelning äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa samt avdelning för individ- och familjeomsorg. Projektgruppens deltagare kommer från beställarenheten för funktionsnedsättning, enheten för ekonomiskt bistånd, boendestödsenheten samt Praktikcentrum. Utvecklingsstrateg för avdelning för äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa har lett arbetsgruppen.

PLAN FÖR GENOMFÖRANDET AV FÖRSTUDIEN

Arbetet i projektgruppen lades upp i följande moment:

Casebeskrivningar

Projektgruppen fick i uppdrag att skapa fyra olika casebeskrivningar. Casen skulle bidra till att definiera målgruppen och skapa en utgångspunkt för omvärldsbevakningen. Casen skulle också användas som utgångspunkt i den kommande processmodelleringen. Viktigt i framtagandet av casen var att de skulle formuleras utifrån från första kontakt med socialtjänsten fram till dess att målet med insatserna nås, ett så kallat önskeslut. Deltagarna i projektgruppen bidrog till att skapa casen utifrån sina olika erfarenheter och perspektiv.

Omvärldsbevakning

Momentet omvärldsbevakning bestod av att inhämta kunskap om de aktörer som de olika verksamheterna samverkar med inom sina respektive områden samt att identifiera de olika aktörerna som har uppdrag kring målgruppen unga som saknar sysselsättning, arbete eller studier.

Processmodellering

Med hjälp av Anne-Lie Vainik vid Ersta Sköndal Bräcke högskola genomförde projektgruppen en processmodellering utifrån de framtagna casebeskrivningarna. Syftet med att genomföra processmodelleringar var att ge en helhetsbild av de insatser och aktörer som kan vara aktuella kring den enskilde som saknar sysselsättning, arbete eller studier. Syftet var också att modellerna skulle underlätta att identifiera styrkor, svagheter och kunskapsglapp i processen.

Workshop om styrkor och svagheter i processerna

En workshop genomfördes för att sammanfatta resultatet av processmodelleringarna och enas i projektgruppen kring vilka väsentliga styrkor och svagheter som finns i arbetet med målgruppen.

Framtagande av ett introduktionsmaterial

Ett introduktionsmaterial togs fram för att ge en överblick över de olika aktörer och verksamheter som har identifierats inom ramen för förstudien. Det är ett förenklat kunskapsstöd som riktar sig särskilt till nyanställda medarbetare inom verksamheter som arbetar med målgruppen.

RESULTATREDOVISNING

Djärva initiativs syfte är att kartlägga de olika aktörer som kommer i kontakt med gruppen genom sysselsättnings- och arbetsmarknadsinsatser, att identifiera hur det uppsökande arbetet mot målgruppen är organiserat samt att bidra med kunskapsunderlag och förslag på hur nämnden ska utveckla arbetet med att ge stöd till sysselsättning, arbete och studier för målgruppen. Nedan redovisas projektgruppens resultat.

CASEBESKRIVNINGAR

Projektgruppen skapade fyra olika casebeskrivningar som användes dels som utgångspunkt för omvärldsbevakningen, dels som utgångspunkt för processmodelleringarna. Casen skulle också bidra till att definiera målgruppen för Djärva initiativ. De framtagna casen motsvarar vanligt förekommande brukare/klienter som de olika deltagarna i projektgruppen möter i sitt arbete. I varje case strävade projektgruppen efter att levandegöra beskrivningarna, varje case har därför förenats med ett namn, ålder och ett epitet. Casen beskrivs kortfattat nedan:

Johan 23 år, "Den apatiske"

Har en diagnostiserad psykisk funktionsnedsättning. Han har ingen sysselsättning och saknar både motivation och drivkraft för att närma sig arbete eller studier. Johan har behov av att hitta fungerande strukturer i vardagen och höja aktivitetsnivån.

Josef 30 år, "Duracellkaninen"

Har en diagnostiserad psykisk funktionsnedsättning. Han har mycket motivation och driv men klarar inte att upprätthålla strukturer och studier. Han har stora behov av vägledning kring den ekonomiska situationen och hur den ska påverkas av en eventuell sysselsättning.

Johanna 25 år, "Hemmasittaren"

Har en diagnostiserad psykisk funktionsnedsättning. Hon har behov av att bryta isoleringen i hemmet och få förberedande stöd inför arbetsträning eller praktik.

Younes 25 år, "Den outredde"

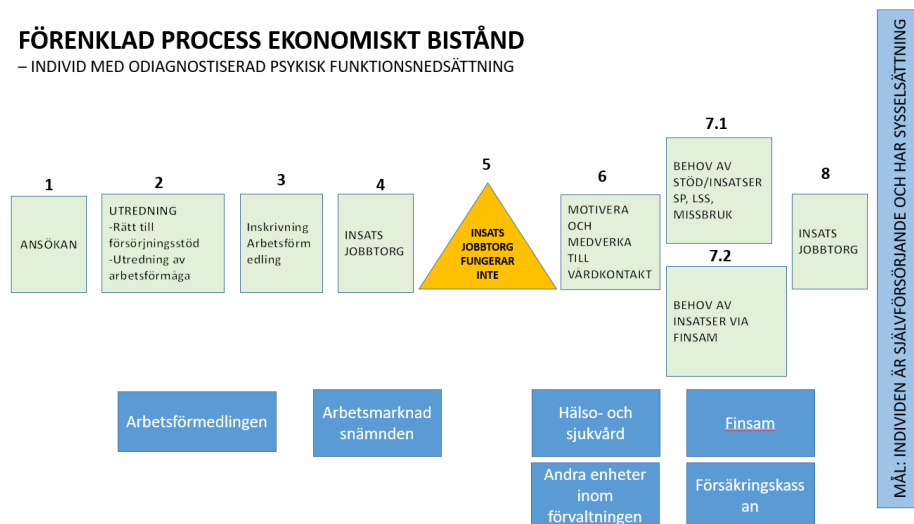
Har inte en diagnostiserad psykisk funktionsnedsättning. Han har behov av att förstå varför exempelvis insatser via Jobbtorg inte fungerar och behöver hjälp att etablera en vårdkontakt med psykiatri. Han behöver stöd för att kunna tillgodogöra sig det stöd som finns att få.

IDENTIFIERADE STYRKOR OCH SVAGHETER UTIFRÅN PROCESSMODELLERINGAR

De processmodelleringar som genomfördes med utgångspunkt i casebeskrivningarna sammanfattades i två förenklade processer; en för ekonomiskt bistånd och en för socialpsykiatri. Processerna användes sedan för att identifiera styrkor och svagheter och eventuella kunskapsglapp inom respektive område.

FÖRENKLAD PROCESS EKONOMISKT BISTÅND

– INDIVID MED ODIAGNOSTISERAD PSYKISK FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Styrkor

Snabb väg in – det går snabbt att komma i kontakt med ekonomiskt bistånd och ett första möte genomförs inom fem dagar från ansökan. Det är också möjligt att verkställa insats via Jobbtorg snabbt då det är en kort kötid till verksamheten.

Samverkan – enheten för ekonomiskt bistånd är bra på att samverka och att etablera kontakter. Det finns en upparbetad och god kontakt med psykiatri och med andra enheter inom förvaltningen.

Svagheter och kunskapsglapp

Helhetsbild i ett tidigt skede – det finns ett behov av att veta mer om den enskilde i ett tidigt skede för att kunna få en helhetsbild av behoven. Detta försvåras av att det inte går att se tidigare aktivitet i Paraplyet, exempelvis om den enskilde varit aktuell inom andra verksamhetsområden så som barn och ungdom. För att få en helhetsbild i ett tidigare skede krävs snabbare uppföljande besök, motiverande samtal och tätare kontakt med den enskilde.

Behov av tidiga stödinsatser i "mellanärenden" – i de fall där insats via Jobbtorg avslutas på grund av psykisk ohälsa hos den enskilde uppstår ett slags glapp i ärendet där en pågående insats saknas under en tid. Det kan ta tid att förstå varför insatsen inte har fungerat och vad nästa steg är. I dessa fall är det viktigt med nära samverkan med socialpsykiatri och/eller missbruk för rådgivning och för att identifiera vilka andra insatser som skulle kunna vara aktuella. Här finns det behov av att kunna bevilja exempelvis boendestödinsatser inom ekonomiskt bistånd. Det finns särskilda svårigheter i ärenden där det är tydligt att individen lider av psykisk ohälsa men det är oklart om den psykiska ohälsan är tillräckligt betydande eller varaktig för att den ska kvalificera till insatser inom socialpsykiatri – de så kallade "mellanärendena". Det görs ofta skilda bedömningar om den enskildes behov vilket ställer höga krav på en tät och god intern samverkan mellan ekonomiskt bistånd och socialpsykiatri.

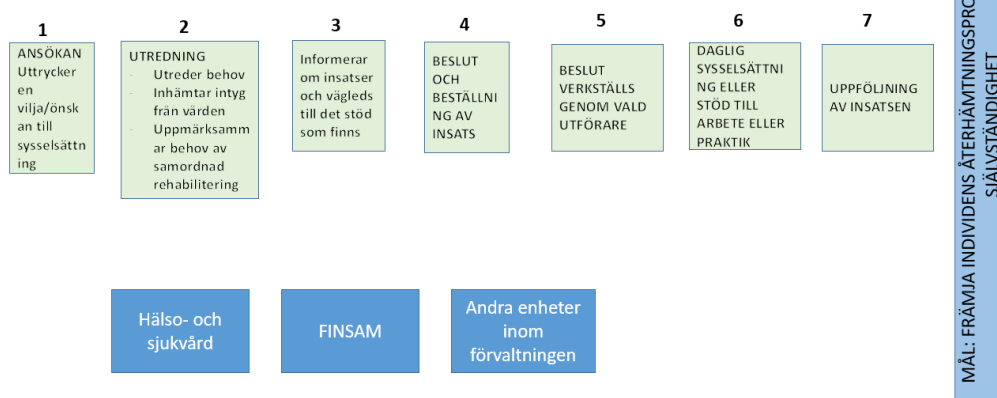
Kunskap om psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar – det finns behov av kompetensutveckling inom området psykisk ohälsa samt tillgång till kunskapsstöd, arbetsmetoder och verktyg.

Insatser via FINSAM - Få ärenden remitteras till insatser via FINSAM. Det är svårt att motivera de enskilda till att ta emot FINSAM-insats då det ofta saknas motivation till att komma i arbete. De enskilda är ofta skeptiska till FINSAM och särskilt till att lämna det samtycke som krävs för att remittera till samordningsförbundet.

Tätare uppföljning av Jobbtorginsats – det behövs en tätare uppföljning när insats via Jobbtorg påbörjas. Detta gäller särskilt i de ärenden där insatsen har avslutats i ett tidigare skede men när den påbörjas på nytt.

FÖRENKLAD PROCESS SOCIALPSYKIATRI

– INDIVID MED DIAGNOSTISERAD PSYKISK FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Styrkor

Utbud av insatser – det finns ett relativt stort utbud av olika typer av sysselsättningsinsatser och annat stöd i staden. Denna styrka är samtidigt en svaghet då de flesta verksamheter som riktar sig mot målgruppen inte är verksamma på Järva vilket gör att de enskilda inte tar sig dit. Det finns behov av tillgängliga verksamheter på Järvaområdet för att invånare i Spånga-Tensta ska delta i insatserna.

Utförliga beställningar - beställningar skrivs ofta utförligt med tydliga mål för sysselsättningsinsats.

Svagheter

Insatser via FINSAM – dessa insatser upplevs ofta som för omfattande av de enskilda brukarna för att de ska vilja ta emot dem. Det kan bero på att individen tycker att det är svårt att det är så många olika aktörer inblandade och det är ofta svårt att få individens samtycke för remittering till FINSAM. Här finns det behov av en förenklad första kontakt med FINSAM för att övergången till samordnade insatser ska underlättas för den enskilde.

Förrehabiliterande insatser – det finns inte tillgång till förrehabiliterade insatser som inriktas mot att höja aktivitetsnivån hos de enskilda för att de på sikt ska kunna delta i sysselsättningsverksamhet eller arbets- eller studieförberedande aktiviteter. Inom FINSAM finns exempelvis aktivitetsplatsen, som är en sådan verksamhet, men den är belägen långt ifrån Järva och invånarna i Spånga-Tensta tar sig ofta inte dit.

Sysselsättningsinsats – jämfört med daglig verksamhet enligt LSS beviljas ofta korta beslut inom sysselsättning enligt SoL. Det ger sämre förutsättningar, och kortare tid, för att arbeta med den enskilde och det skapar bristande kontinuitet. Det saknas också i dagsläget en sysselsättningsverksamhet med en tydlig

arbetsinriktning. De nya tillämpningsanvisningarna för sysselsättning med arbetsinriktning som väntas komma under 2022 kommer att ge förutsättningar för att arbeta med insatsen på ett nytt sätt.

Ihållande stöd – när en brukare påbörjar exempelvis praktik avslutas ofta insatsen i direkt anslutning till att praktiken påbörjas. Det behövs ett ihållande stöd till den enskilde och en fortsatt relation till exempelvis arbetskonsulent för att det ska fungera på praktikplatsen.

Ekonomisk trygghet – för de individer som uppbär ersättning via Försäkringskassan, ofta aktivitetsersättning, finns det ibland incitament för att inte ta en anställning eller att påbörja en praktikplats då ersättningen riskerar att upphöra. Då är det tryggare för individen att behålla ersättningen än att påbörja praktik eller anställning. Det finns behov av kompetensutveckling om hur de olika ersättningarna påverkar möjligheten att ta emot arbetsinriktade insatser.

KUNSKAPSUNDERLAG OCH KARTLÄGGNING AV AKTÖRER MED UPPDRAG KRING MÅLGRUPPEN

Inom ramen för förstudien har ett introduktionsmaterial tagits fram. Materialet är tänkt att användas som ett kunskapsunderlag och introduktion till de olika aktörer som har kartlagts i arbetet med Djärva initiativ. Introduktionsmaterialet sammanfattar också det uppsökande arbete som bedrivs mot målgruppen inom staden. Materialet riktar sig särskilt mot nyanställda handläggare, socialsekreterare eller medarbetare inom utförarverksamheter för att ge en överblick över olika aktörers ansvarsområden och verksamheter. Dokumentet biläggs slutrapporten.

STRATEGISK VÄRDE FÖR STADEN SOM HELHET

Att ge stöd till enskilda att bli självförsörjande, självständiga och att komma i någon form av sysselsättning är en prioriterad målsättning i staden. Den hållbarhetsrapport⁵ som tagits fram inom staden visar på utmaningar att möta behoven av stöd bland grupper som har en utsatt position på arbetsmarknaden, däribland personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa.

Området arbetsmarknadsinsatser, arbetsrehabilitering och arbetsinriktade insatser är ett prioriterat men väldigt komplext område med oklara gränsdragningar mellan olika aktörers ansvarsområden och roller. Det gäller främst i relation till de aktörer som stadsdelsförvaltningarna ska samverka med kring de enskilda men det gäller också den interna samverkan inom stadsdelen. Förstudien som har genomförts inom ramen för Djärva initiativ har bidragit till att öka kunskapen om de olika aktörer, insatser och verksamheter som har uppdrag att ge stöd till unga att komma i arbete eller studier. Förstudien har också bidragit till att öka kunskapen om uppdragen inom förvaltningens olika enheter och de insatser som respektive enhet förfogar över. Det har varit av särskild betydelse att förstudien har genomförts med medarbetare inom både ekonomiskt bistånd och socialpsykiatri då det har lett till en bättre förståelse av målgruppen och de olika uppdrag, arbetssätt, och insatser som finns.

Inom staden pågår mycket arbete på olika nivåer och inom olika förvaltningar med koppling till arbetsmarknadsinsatser. Den nya strategin för arbetsmarknadsinsatser⁶ tydliggör att målgrupper som förekommer inom socialpsykiatri ska kunna ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser under vissa förutsättningar. De nya tillämpningsanvisningarna som ska tydliggöra gränsdragningen mellan en sysselsättningsinsats och en arbetsmarknadsinsats väntas komma under 2022, något som kommer att påverka stadsdelsförvaltningarnas inriktning och arbetssätt samt gränsdragning gentemot

⁵ Stockholms stad. *Hållbarhetsrapport 2021*. Dnr. KS 2019/1480.

⁶ Stockholms stad. *Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser*. Antagen av kommunfullmäktige den 14 juni 2021.

arbetsmarknadsförvaltningen i fråga om ansvaret för arbetsmarknadsinsatser. De förslag som Djärva initiativ presenterar på hur Spånga-Tensta kan ta arbetet vidare under 2022 försöker ta fasta på, och förhålla sig till, dessa förändringar.

JÄMSTÄLLDHET

Vad gäller omfattningen av arbete finns det stora skillnader mellan kvinnor och män med funktionsnedsättningar. Kvinnor arbetar i lägre utsträckning heltid och kvinnor är deltidsarbetslösa eller har timanställning i högre grad än män. Kvinnor som får arbete med stöd är betydligt lägre än andelen män vilket är en indikation på att kvinnor missgynnas.⁷

I det fortsatta arbetet med Djärva initiativ behöver jämställdhetsanalyser genomföras för att den verksamhet och de insatser som utvecklas ska komma både män och kvinnor till godo. Det gäller särskilt i den målgruppsinventering som föreslås samt i utvecklingen av det uppsökande arbetet.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

De svagheter som har identifierats i processmodelleringarna utgör i vissa fall tydliga behovsområden som förvaltningen behöver arbeta vidare med för att ge ett förbättrat stöd till sysselsättning, arbete eller studier för målgruppen. Det finns dock mer att undersöka som inte har rymts inom denna förstudie. Arbetet har resulterat i några konkreta förslag på hur arbetet med att ge ett förbättrat stöd till målgruppen kan tas vidare. Djärva initiativ föreslår följande aktiviteter i det fortsatta arbetet:

KARTLÄGGNING AV INSATSER I REGION VÄSTERORT

Genomföra en kartläggning av befintliga arbetsmarknadsinsatser, förrehabiliterande insatser och sysselsättningsinsatser i region västerort. Syftet med den fortsatta kartläggningen är att få en klar bild av de insatser och arbetssätt som finns tillgängliga för att bättre kunna anpassa utveckling av förvaltningens verksamhet och insatser för målgruppen.

MÅLGRUPPSINVENTERING

Genomföra en målgruppsinventering i syfte att få en tydligare bild av målgruppen i Spånga-Tensta. Förslaget är att genomföra inventeringen via en enkät som går ut till handläggare och socialsekreterare inom enheterna ekonomiskt bistånd, beställarenhet för funktionsnedsättning och psykisk ohälsa samt beroendeenhet. Enkäten kompletteras via uppgifter som inhämtas via Paraplysamordnare. Fokus för inventeringen ska vara att få en bild av hur stor målgruppen är, hur den fördelar sig på män respektive kvinnor, hur många ärenden som handläggs gemensamt av enheterna, vilka typer av ersättningar målgruppen har samt vilka parallella insatser som ges.

UTVECKLA DET UPPSÖKANDE ARBETET MOT UVAS GENOM SAMVERKAN

I Spånga-Tensta finns sedan sommaren 2021 en verksamhet som arbetar mot målgruppen UVAS, Kompetensverkstan. Syftet med verksamheten är att nå de unga invånare i stadsdelsområdet som varken arbetar eller studerar via uppsökande metoder och erbjuda motivationshöjande och hälsofrämjande insatser. Förslaget är att stärka det uppsökande arbetet mot målgruppen UVAS med ett särskilt fokus på unga med psykisk ohälsa och psykiska funktionsnedsättningar genom att tydliggöra vägar till insatser inom socialpsykiatri och LSS för målgruppen. I dagsläget finns inga klara vägar för att lotsa till insatserna. Det

⁷ Jämställdhetsmyndigheten (2019:5) och Myndigheten för delaktighet (2019:8). *Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning. Kartläggning av utmaningar för att nå det andra jämställdhetspolitiska delmålet*. Publikationen kan laddas ner på myndigheternas webbplatser www.jamstalldhetsmyndigheten.se eller www.mfd.se.

finns inte heller någon särskild samverkan mellan avdelning individ- och familjeomsorg och avdelning äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa kring målgruppen UVAS och det är ett område som bör utvecklas genom att socialpsykiatrien involveras på ett tydligare sätt.

FORTSATTA SATSNINGAR PÅ SAMVERKAN

Ett tydligt behovsområde som framkom i arbetet med processmodelleringarna var samverkan mellan verksamhetsområdena funktionsnedsättning, socialpsykiatri och ekonomiskt bistånd i de så kallade "mellanärendena" – det vill säga i de ärenden där det framgår att den enskilde lider av psykisk ohälsa men det är oklart om den psykiska ohälsan är tillräckligt omfattande för att kvalificera till insatser inom socialpsykiatrien. Det pågår ett arbete kring att förstärka samverkan mellan verksamheterna men det behöver finnas ett särskilt fokus på målgruppen unga som saknar någon form av sysselsättning. I detta arbete behöver även beroendeenheten involveras för att hela målgruppen ska vara inkluderad. Den målgruppsinventering som föreslås som en fortsättning på Djärva initiativ ska kunna bidra till att identifiera i vilka ärenden en särskild samverkan behöver ske.

UTVECKLA FÖRREHABILITERANDE INSATSER FÖR MÅLGRUPPEN

Ett av de identifierade behovsområden som framkommit i processmodelleringarna är att förvaltningen saknar tillgång till förrehabiliterande insatser för de individer som inte är redo för att ta emot arbetsinriktade insatser. Det kan röra sig om de individer inom ekonomiskt bistånd som inte klarar insats inom Jobbtorg på grund av psykisk ohälsa eller de individer inom socialpsykiatrien som inte vill/vågar ta emot en insats via FINSAM. De förrehabiliterande insatserna ska syfta till att motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats eller FINSAM-insats och/eller studier genom exempelvis föreläsningar, motivationsarbete och hälsofrämjande aktiviteter. Ett förslag är också att undersöka möjligheter till samarbete med Idrottsförvaltningen och Tensta sim- och idrottshall kring hälso- och aktivitetsfrämjande aktiviteter för målgruppen.

Det bedöms vara viktigt att de förrehabiliterande insatserna riktas mot den unga målgruppen och att aktiviteterna inte sammanblandas med aktiviteter för de äldre i målgruppen. Ett förslag är därför att utveckla de förrehabiliterande insatserna inom ramen för befintlig verksamhet på Kompetensverkstan i samarbete med verksamhetsområdena funktionsnedsättning och psykisk ohälsa.

PILOTVERKSAMHET MED STÖD AV IPS

Inom avdelning äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa pågår under 2022 en kompetensutvecklingssatsning kring metoden individual placement and support (IPS). IPS är en metod för individanpassat stöd för arbetsrehabilitering för individer med ingen eller svag arbetsmarknadsanknytning och den är specifikt utvecklad för personer med psykisk ohälsa. Både beställare och utförare inom socialpsykiatrien deltar i utbildningen. Syftet är att stärka det återhämtningsinriktade perspektivet inom verksamhetsområdet psykisk ohälsa, att utveckla ett kartläggningsverktyg för att uppmärksamma behov av arbetsrehabiliterande eller arbetsinriktade insatser samt att implementera metoden inom förvaltningens verksamhet Praktikcentrum.

I samband med kompetensutvecklingssatsningen finns det möjligheter att testa en mer renodlad IPS-verksamhet med stöd av förvaltningens två arbetskonsulenter inom Praktikcentrum. Pilotverksamheten skulle kunna pågå under ett års tid inom ramen för Praktikcentrums ordinarie verksamhet och budget. Förslaget är att bilda ett IPS-team som handläggare och socialsekreterare inom ekonomiskt bistånd och socialpsykiatri kan remittera till utan ett biståndsbeslut för att den enskilde ska få ett mer individanpassat stöd till att söka arbete eller studier. Målgruppen för IPS-teamet ska vara personer med diagnostiserade sjukdomar och syndrom, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som inte omfattas av LSS samt personer med psykisk ohälsa som har tagit en vårdkontakt men där det ännu inte finns en diagnos.

REFERENSER, KÄLLOR

Jämställdhetsmyndigheten (2019:5) och Myndigheten för delaktighet (2019:8). *Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning. Kartläggning av utmaningar för att nå det andra jämställdhetspolitiska delmålet*. Publikationen kan laddas ner på myndigheternas webbplatser www.jamstalldhetsmyndigheten.se eller www.mfd.se.

Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Sveriges kommuner och regioner. *Begrepp inom området psykisk hälsa*. Version 2020.

Socialstyrelsen. *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*, 2019.

Statens offentliga utredningar. *Det handlar om oss – unga som varken arbetar eller studerar* (SOU 2017:9). Delbetänkande av Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar.

Stockholms stad. *Helhetssyn och samordning – stödet för enskilda 18 till 30 år aktuella inom socialpsykiatri*. Funktionshinderinspektörer 2019.

Stockholms stad. *Hållbarhetsrapport 2021*. Dnr. KS 2019/1480.

Stockholms stad. *Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser*. Antagen av kommunfullmäktige den 14 juni 2021.

BILAGOR

Sysselsättning, arbete och studier för unga personer med psykiska funktionsnedsättningar – En introduktion till aktörer och dess ansvarsområden. Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning.